

**PARASITAIRE HYMENOPTERA GEKWEEST UIT
RUPSEN VAN PHYLLONORYCTER-SOORTEN**

(Hymenoptera; Lepidoptera)

(Willy DE PRINS)

Tijdens de winter 1979-1980 kweekte ik verschillende soorten Phyllonorycter (Gracillariidae) uit mijnen in bladeren die ik in de herfst van 1979 had verzameld in het Darenth Wood (Groot-Brittannië) en op enkele plaatsen in de provincie Antwerpen (Boechout, Reet, Wommelgem). Naast de verwachte vlindertjes kwamen er ook een heleboel wespen uit de mijnen waarvan de larven in de rupsjes hadden geparasiteerd. Deze parasitaire wespen werden op een minutienaald geprepareerd en aanvankelijk tot op de familie gedetermineerd door K. JANSSENS. Omdat een groot gedeelte van deze verzameling wespjes uit dieren bestond met een lengte van minder dan 1 mm, bleek een verdere determinatie onmogelijk voor leken op dit gebied. Ik bezorgde het hele stel (ongeveer 140 dieren) aan de Britse specialist M.R. SHAW die mij een jaar later de diertjes gedetermineerd terug bezorgde. De determinaties waren door hem zelf en door R.R. ASKEW uitgevoerd. Opdat al dat minuscule werk niet verloren zou gaan, en ook omdat er over deze diertjes uit ons land maar weinig faunistische informatie bekend is, heb ik een lijst opgesteld van alle gegevens. Ik houd eraan de mensen te danken die mij met hun determinatiewerk geholpen hebben.

In de eerste kolom van de tabel staat de sexe van de wespjes. De daaropvolgende letter geeft aan waar de mijnen verzameld werden (zie hiero der). In de derde kolom staat de datum waarop de wespjes uitkwamen. De vierde kolom vermeldt de plant waarop de kweek gebeurde en de laatste kolom de vlindersoort waaruit de wespjes werden gekweekt. De soorten worden in de volgorde geplaatst volgens M.G. FITTON et al. in KLOET & HINCKS, A Check List of British Insects, Second Edition (completely revised), Part 4 Hymenoptera, Handbooks for the Identification of British Insects, Vol. XI, Part 4, London, 1978.

B = Boechout, prov. Antwerpen, België, 02-11-1979.

R = Reet, prov. Antwerpen, België, 01-11-1979.

W = Wommelgem, prov. Antwerpen, België, 17-11-1979.

D = Darenth Wood, Kent, Groot-Brittannië, 28-10-1979.

L = Longfield, Kent, Groot-Brittannië, 28-10-1979 (leg. F. COENEN).

1. ICHNEUMONIDAE (det. M.R. SHAW)

1.1. Encrateola laevigatus Ratzeburg

♂ D 04-02-1980 Ulmus	Ph. schreberella F.
♀ D 17-02-1980 Ulmus	Ph. schreberella F.
♂ D 20-02-1980 Ulmus	Ph. schreberella F.
♂ D 26-02-1980 Ulmus	Ph. schreberella F.

2. BRACONIDAE (det M.R. SHAW)

2.1. Colastes braconius Haliday

♀	D	29-12-1979	Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♂	D	30-12-1979	Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♀	D	31-12-1979	Corylus	Ph. nicellii Stainton
♀	D	02-01-1980	Corylus	Ph. nicellii Stainton
♂	D	03-03-1980	Vicia sepium	Ph. nigrescentella Logan
♂	D	31-12-1979	Ulmus	Ph. schreberella F.
♂	D	20-02-1980	Ulmus	Ph. schreberella F.
♂	D	20-02-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
♂	D	20-02-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
♂	B	04-02-1980	Malus	Ph. blancardella F.
♀	B	06-02-1980	Malus	Ph. blancardella F.
♂ + ♀	B	02-03-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
♂	B	06-02-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
♀	B	10-02-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
3♂ + 3♀	B	25-01-1980	Prunus cerasus	?
4♂ + ♀	B	10-02-1980	Prunus avium	?
♂	R	02-01-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♀	R	02-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
2♀	R	05-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♂	R	29-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♀	R	09-03-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♀	R	02-02-1980	Carpinus betulus	Ph. tenerella Joannis
♂ + ♀	R	06-02-1980	Carpinus betulus	Ph. tenerella Joannis
♀	R	05-03-1980	Acer	Ph. geniculella Ragonot
2♀	R	06-03-1980	Acer	Ph. geniculella Ragonot
♀	R	08-03-1980	Acer	Ph. geniculella Ragonot
♂	W	24-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.

2.2. Apanteles circumscriptus Nees

♀	B	20-02-1980	Prunus cerasus	?
♀	B	22-02-1980	Prunus cerasus	?
♀	B	29-02-1980	Prunus cerasus	?
♀	B	03-03-1980	Prunus cerasus	?

2.3. Apanteles pedias Nixon

♀	B	11-03-1980	Malus	Ph. blancardella F.
---	---	------------	-------	---------------------

3. TORVMIDAE (det. R.R. ASKEW)

3.1. Torymus nitens Walker

♀	W	15-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
---	---	------------	---------------	-----------------------

4. ENCYRTIDAE (det. R.R. ASKEW)

4.1. Holcothorax testaceipes Ratzeburg

3♂	R	24-03-1980	Alnus	Ph. rajella L.
♂	R	25-03-1980	Alnus	Ph. rajella L.
♂	R	01-04-1980	Alnus	Ph. rajella L.

5. EULOPHIDAE (det. R.R. ASKEW)

5.1. Elachertus inunctus Nees

2♂ B	11-02-1980	Prunus cerasus	?
♀ B	16-02-1980	Prunus cerasus	?
♂ B	20-02-1980	Prunus cerasus	?
♂ B	21-02-1980	Prunus cerasus	?
♂ B	24-02-1980	Prunus cerasus	?
♀ B	28-02-1980	Prunus cerasus	?
♀ B	21-03-1980	Prunus cerasus	?
♀ R	10-02-1980	Carpinus betulus	Ph. tenerella Joannis

5.2. Cirrospilus diallus Walker

♀ W	09-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
-----	------------	---------------	-----------------------

5.3. Cirrospilus lynceus Walker

♀ B	09-03-1980	Salix caprea	Ph. dubitella H.-S.
-----	------------	--------------	---------------------

5.4. Sympiesis gordius Walker

♂ + ♀ B	20-02-1980	Prunus avium	?
♂ B	02-03-1980	Prunus avium	?
♀ R	19-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♂ W	09-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♀ W	10-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
2♂ W	20-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♂ W	23-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.

5.5. Sympiesis sericeicornis Nees

♂ B	04-02-1980	Acer campestre	Ph. geniculella Ragonot
♀ B	10-02-1980	Malus	Ph. blancardella F.
♀ B	08-02-1980	Prunus avium	?
♀ R	11-03-1980	Acer	Ph. geniculella Ragonot
♂ R	28-02-1980	Quercus	Ph. quercifoliella Z.
♂ R	01-03-1980	Fagus sylvatica	Ph. maestingella Müller
♂ W	27-02-1980	Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♂ W	15-02-1980	Quercus	Ph. quercifoliella Z.
♀ W	26-02-1980	Quercus	Ph. quercifoliella Z.
♂ W	27-02-1980	Quercus	Ph. quercifoliella Z.
♂ D	23-02-1980	Malus	Ph. blancardella F.
♀ D	18-03-1980	Malus	Ph. blancardella F.

5.6. Pnigalio pectinicornis L.

♂ W	21-02-1980	Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♂ W	24-02-1980	Ulmus	Ph. schreberella F.
♀ W	27-02-1980	Quercus robur	Ph. quercifoliella Z.
♀ D	08-02-1980	Betula pendula	Ph. ulmifoliella Hb.
♂ D	31-03-1980	Betula pendula	Ph. ulmifoliella Hb.

5.7. Tetrastichus ecus Walker

♀ B	15-02-1980	Betula pendula	Ph. ulmifoliella Hb.
♀ B	22-02-1980	Prunus avium	?

- 5.8. Tetrastichus species
 ♂ W 20-02-1980 Quercus robur Ph. quercifoliella Z.
 ♂ W 15-03-1980 Quercus robur Ph. quercifoliella Z.
- 5.9. Pediobius alcaeus Walker
 ♀ R 14-03-1980 Alnus Ph. rajella L.
 ♀ D 05-04-1980 Corylus Ph. nicellii Stainton
- 5.10. Pediobius saulius Walker
 ♀ R 25-03-1980 Alnus Ph. rajella L.
 ♀ R 28-03-1980 Alnus Ph. rajella L.
- 5.11. Chrysocharis laomedon Walker
 2♂ B 10-02-1980 Malus Ph. blancardella F.
 ♀ B 21-02-1980 Malus Ph. blancardella F.
 ♀ B 14-02-1980 Salix caprea Ph. dubitella H.-S.
 ♀ B 25-02-1980 Salix caprea Ph. dubitella H.-S.
 ♀ B 22-02-1980 Prunus domestica ?
 ♀ B 14-02-1980 Prunus avium ?
- 5.12. Chrysocharis nephereus Walker
 2♀ B 22-03-1980 Betula pendula Ph. ulmifoliella Hb.
 ♂ R 08-02-1980 Alnus Ph. rajella L.
 ♂ R 09-02-1980 Alnus Ph. rajella L.
- 5.13. Chrysocharis nitetis Walker
 ♂ R 19-02-1980 Alnus Ph. rajella L.
 ♀ R 21-02-1980 Alnus Ph. rajella L.
 ♂ W 25-03-1980 Crataegus Ph. oxyacanthae Frey
 ♂ W 20-02-1980 Alnus Ph. rajella L.
- 5.14. Chrysocharis phryne Walker
 2♀ D 20-02-1980 Ulmus Ph. schreberella F.
 ♀ D 25-02-1980 Quercus robur Ph. quercifoliella Z.
 ♀ L 20-03-1980 Symphoricarpos Ph. emberizaepennella Bouché
- 5.15. Achrysocharoides acerianus Askex & Ruse
 4♀ R 28-03-1980 Acer Ph. geniculella Ragonot
- 5.16. Achrysocharoides atys Walker
 ♀ B 11-02-1980 Malus Ph. blancardella F.
 ♀ W 25-02-1980 Crataegus Ph. oxyacanthae Frey
 ♂ + ♀ W 09-03-1980 Crataegus Ph. oxyacanthae Frey
 2♀ W 10-03-1980 Crataegus Ph. oxyacanthae Frey
 ♀ W 16-03-1980 Crataegus Ph. oxyacanthae Frey
- 5.17. Achrysocharoides niveipes Thomson
 ♀ B 25-02-1980 Betula pendula Ph. ulmifoliella Hb.
 ♂ B 09-03-1980 Betula pendula Ph. ulmifoliella Hb.
 ♂ D 09-03-1980 Betula pendula Ph. ulmifoliella Hb.

5.18. <u>Achrysocharoides splendens</u> Delucchi	
♂ D 17-03-1980 Corylus	Ph. nicellii Stainton
5.19. <u>Achrysocharoides suprafolius</u> Askew & Ruse	
♂ + ♀ B 22-03-1980 Malus	Ph. blancardella F.
♂ W 06-03-1980 Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♂ W 18-03-1980 Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey
♀ W 22-03-1980 Crataegus	Ph. oxyacanthae Frey

Summary : In the winter of 1979-1980 the author bred several parasitic Hymenoptera out of Phyllonorycter-mines (Gracillariidae) which he took in Darent Wood (Great Britain) and on different places in the prov. Antwerp (Belgium). The parasites were determined by M.R. SHAW and R.R. ASKEW. The faunistic data of all specimens are listed in the above table.

Résumé : Au cours de l'hiver 1979-1980, l'auteur a élevé divers hyménoptères parasites des mines de Phyllonorycter (Gracillariidae). Ces petites hyménoptères furent déterminées par les spécialistes anglais M.R. SHAW et R.R. ASKEW. Dans cette liste sont mentionnées les données faunistiques.

W. DE PRINS : Diksmuidelaan 176, B-2600 BERGHEM-ANTWERPEN, België.

BOEKBESPREKINGEN

CARTER, D. & R. PHILLIPS & R.M. BINK-MOENEN : VLINDERS VAN EUROPA
29 x 21,5 cm, 192 p., talrijke kleurfoto's, uitgeverij Het Spectrum,
Utrecht/Antwerpen, 1983, 760,- BFr.

Dit boek is geen loutere vertaling van het originele Engelse werk. De vertaalster heeft ervoor gezorgd dat de verspreiding in Nederland en België werd aangegeven. Het boek begint met een inleiding over de bouw en de biologie van de vlinders, hun gedrag en voorkomen, de manieren om vlinders te bestuderen enz. Hierbij is het prettig te kunnen opmerken dat een Nederlandse uitgeverij rekening houdt met België.

Van elke behandelde soort, en dat zijn er meer dan 300, wordt de moderne naamgeving aangeduid. De verspreiding wordt besproken, het voorkomen, de voedselplanten van de rups en de vliegtijd. In een aparte alinea worden nog heel wat bijzonderheden over de soorten vermeld.

Er komt in dit boek haast geen enkele bladzijde zonder kleurfoto's voor. Vele bladzijden bestaan trouwens uitsluitend uit kleurfoto's van vlinders in de natuur. Deze afbeeldingen zijn van goede tot uitstekende kwaliteit. Het boek is dan ook in de eerste plaats een kijkboek dat zeker de moeite waard is om het te bezitten.

W.O. De Prins

FISCHBECK, G. & K.-U. HEYLAND & N. KNAUER : SPEZIELLER PFLANZENBAU
18,5 x 12 cm, 394 p., 104 afbeeldingen, 100 tabellen, Verlag Eugen Ul-
mer, Postfach 700561, D-7000 Stuttgart 70, tweede bewerkte en aange-
vulde uitgave, 1982, 27,80 DM (UTB 111).

In het kader van de landbouwwetenschappen neemt de plantenkultuur een belangrijke plaats in. Zich steunend op de bevindingen en ontwikkelingen van de bodemkunde en de akkerleer, alsook van de plantenvoeding en de fytopathologie, stelt zij de grondregels op voor succesvolle kultuurmethoden met inachtneming van de ekologische, fysiologische en technologische eisen.

Dit in tweede uitgave verschijnend leerboek richt zich vooral tot de studenten in de landbouwwetenschappen. Het bevat daarenboven suggesties voor de vakleerkrachten op het gebied van de plantenkultuur. Tevens zal het de samenhang tussen de verschillende aspecten van plantenkweek voor de geïnteresseerden verduidelijken. In deze pocket wordt dit doel ook nagestreefd door de indeling die op de biologische en technische grondprincipes van de cultuur der veldgewassen berust. Het centrale deel wordt gevormd door de karakterisering van de voornaamste Middeneuropese nuttige akkerplanten. De verbinding van de wetenschappelijke vorsing der plantenkultuur met de snelle ontwikkeling van de akkerbouwtechniek, alsook hun bijdragen tot de oplossing van de huidige en toekomstige problemen van de landbouw worden in het laatste deel van het werk behandeld, dat aldus zijn beproefde indeling behoudt.

Enkele delen van deze nieuwe uitgave werden uitgebreid, alle hoofdstukken werden bijgewerkt tot de huidige stand der wetenschap. Hiermee is opnieuw een Uni-pocket ontstaan die geschikt is om een ruime kring van belangstellenden, vooral studenten, in dit vakgebied in te leiden.

ir. V.F. Naveau

DE PRINS, W.O. : Parasitaire Hymenoptera gekweekt uit rupsen van <u>Phyl- lonorycter</u> -soorten (Hymenoptera; Lepidoptera)	67
DESENDER, K. : Loopkevers van het natuurreservaat. "De Maten" te Genk (Limburg) (Coleoptera, Carabidae)	49
GANEV, J. : Species of the Family Ethmiidae in Bulgaria (Lepidoptera, Gelechioidea)	55
Boekbesprekingen	71, 72